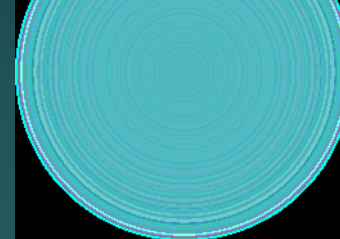

Exekuce

MGR. BC. LUCIE VESELÁ, ODVOLACÍ FINANČNÍ ŘEDITELSTVÍ

Zákonné předpisy

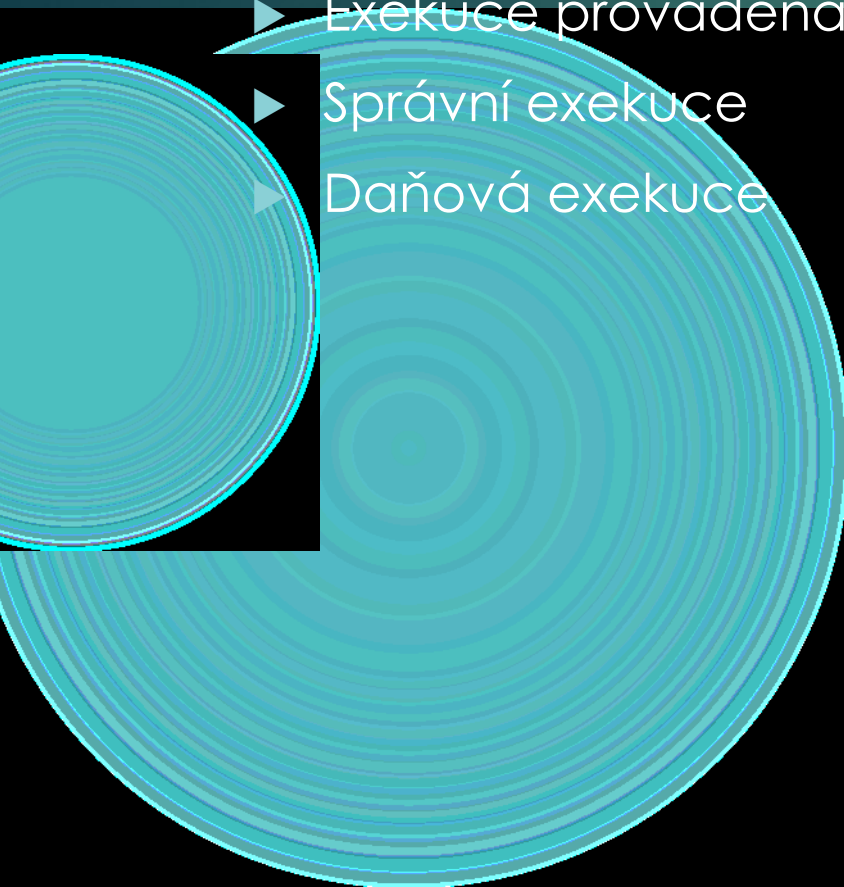
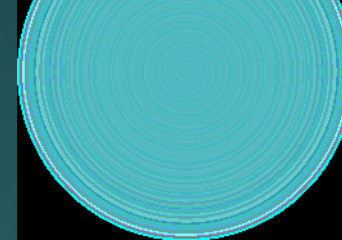
- ▶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (OSŘ)
- ▶ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) (EŘ)
- ▶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (SŘ)
- ▶ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád (DŘ)

Co je exekuce?

- ▶ Exekucí (výkonem rozhodnutí) rozumíme vykonávací řízení, nucený výkon exekučního titulu.
- ▶ Vykonávacímu řízení zpravidla předchází nalézací řízení (které buďto deklaruje, co je právem, či konstituuje hmotněprávní vztah), avšak je samostatným procesním druhem (dalšími druhy civilního procesu: insolvenční řízení, rozhodčí řízení, zajišťovací řízení).
- ▶ Předpokladem je skutečnost, že povinný (dlužník) vůči oprávněnému (věřitel) nevykoná dobrovolně, co mu uložilo vykonatelné rozhodnutí. – viz § 251 odst. 1 OSŘ
- ▶ Podle OSŘ dvě dílčí fáze: nařízení výkonu rozhodnutí a provedení výkonu rozhodnutí.
- ▶ Esenciální je existence **vykonatelného exekučního titulu** – vykonatelného rozhodnutí.

Hlavní typy exekucí

- ▶ Soudní výkon rozhodnutí
- ▶ Exekuce prováděná soudním exekutorem
- ▶ Správní exekuce
- ▶ Daňová exekuce

Soudní výkon rozhodnutí

- ▶ Řídí se OSŘ.
- ▶ Návrh se podává u místně příslušného okresního soudu povinného - podle trvalého pobytu (sídla). - viz § 252 OSŘ
- ▶ Na základě **návrhu** oprávněného soud nařizuje a provádí výkon rozhodnutí s výjimkou titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení. – viz § 251 odst.1 OSŘ
- ▶ Soud nařídí výkon rozhodnutí usnesením, ve kterém stanoví i exekuční náklady, a realizuje provedení výkonu rozhodnutí zaměstnancem soudu – vykonatelem. – viz § 265 OSŘ
- ▶ Výkon rozhodnutí končí vymožením pohledávky oprávněného a nákladů řízení. O zastavení výkonu rozhodnutí rozhoduje soud **i bez návrhu** na základě zákonem stanovených skutečností. – viz § 268 OSŘ

Soudní výkon rozhodnutí

- ▶ 2 typy exekuce: na peněžitě či nepeněžitě plnění.
- ▶ Oprávněný označí již v návrhu pouze jeden způsob výkonu rozhodnutí. Toto předpokládá povědomí oprávněného o majetku povinného - oprávněný v návrhu označí např. číslo bankovního účtu, který má být exekvován.

Exekuce prováděná soudním exekutorem

- ▶ Řídí se primárně EŘ, subsidiárně OSŘ.
- ▶ „Soukromý“ soudní exekutor – fyzická osoba, kterou stát pověřil exekutorským úřadem. – viz § 1 EŘ
- ▶ Rok 2021 – 156 exekutorských úřadů
- ▶ Exekutor může být zaměstnavatelem – exekutorského koncipienta, kandidáta, vykonavatelů a dalších zaměstnanců.
- ▶ Řízení se zahajuje **na návrh** oprávněného (srov. § 37 EŘ), ve kterém je označen vybraný soudní exekutor. Návrh je zapsán do rejstříku zahájených exekucí (neveřejný). Návrh se podává k soudnímu exekutorovi, který ho postoupí místně příslušnému exekučnímu soudu povinného. Soud následně pověří exekutora provedením exekuce.
- ▶ Exekutor zašle povinnému vyrozumění o zahájení exekuce nejpozději s prvním exekučním příkazem. Spolu s ním zašle exekuční návrh, kopii exekučního titulu a výzvu ke splnění vymáhané povinnosti. Povinný po doručení vyrozumění nesmí nakládat se svým majetkem – viz § 44 a 44a EŘ

Exekuce prováděná soudním exekutorem

- ▶ Exekuce končí vymožením pohledávky oprávněného a nákladů řízení. O zastavení výkonu rozhodnutí rozhoduje soudní exekutor **bez návrhu** na základě zákonem stanovených skutečností. – viz § 55 EŘ

- ▶ 2 typy exekuce: na peněžitě či nepeněžitě plnění.
- ▶ Srov.: analýza systémových chyb na poli exekucí prováděných soudními exekutory vyhotovená neziskovou organizací Iuridicum Remedium, dostupné přes právní blog Jiné právo: <https://jinepravo.blogspot.com/2012/11/iuridicum-remedium-zaverecna-analyza.html>

Správní exekuce

- ▶ Řídí se primárně SŘ, subsidiárně OSŘ.
- ▶ Výkon provádí správní orgán.

▶ Je vymáhána povinnost uložená správním orgánem, avšak návrh na zahájení řízení může podat i osoba, které bylo vykonatelným rozhodnutím správního orgánu přiznáno určité právo, nebo toto právo vyplývá z vykonatelného smíru schváleného správním orgánem.

▶ Návrh se podává především k obecnímu úřadu (obce s rozšířenou působností), krajskému úřadu či jinému správnímu orgánu. Je-li tento úřad i oprávněným, rozhodne o zahájení exekuce z úřední povinnosti.

▶ 2 typy exekuce: na peněžitě (obdobný postup daňové exekuci) či nepeněžitě plnění.

▶ Srov. také právní poradna Frank Bold:
<https://frankbold.org/poradna/spravni-rizeni/spravni-rizeni/spravni-rizeni/rada/spravni-exekuce-a-mareni-vykonu-spravniho-rozhodnuti>

Daňová exekuce

- ▶ Řídí se primárně DŘ, subsidiárně OSŘ.
- ▶ Oprávněným je příslušný správce daně (např. finanční úřad, ale také celní úřad), který zpravidla sám exekuci provádí (byť může správce daně vymáhat i prostřednictvím soudního exekutora – viz § 175 DŘ).
- ▶ Předpokladem je daňový nedoplatek daňového subjektu – nedoplatek na dani samotné, pokutách na dani či správních poplatcích vztahujícím se k daňovému řízení.
- ▶ Správce daně zahájí daňovou exekuci vydáním exekučního příkazu.
- ▶ Daňová exekuce končí vymožením pohledávky správce daně a nákladů řízení. O zastavení výkonu rozhodnutí rozhoduje správce daně **i bez návrhu** na základě zákonem stanovených skutečností. – viz § 181 odst. 2 DŘ

Exekuční titul

- ▶ Exekuční titul musí být **vykonatelný**. Dokládá se exekutorskými či notářskými zápisy, doložkou vykonatelnosti.
- ▶ **Rozhodnutí nebo jiná listina vydaná k tomu oprávněným orgánem.**
 - ▶ Podle **§ 274 OSŘ** exekučním titulem je rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek, rozhodnutí soudů ve správním soudnictví, rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi schválených, rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených, notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti sepsaných podle zvláštního zákona, rozhodnutí a jiných exekučních titulů orgánů veřejné moci, rozhodnutí orgánů Evropských společenství a jiných rozhodnutí, schválených smírů a listin, jejichž soudní výkon připouští zákon.

Exekuční titul

- ▶ Podle **§ 40 EŘ** je exekučním titulem rovněž rozhodnutí exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek.
- ▶ Podle **§ 176 DŘ** také výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní, rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžitě plnění, nebo vykonatelný zajišťovací příkaz.

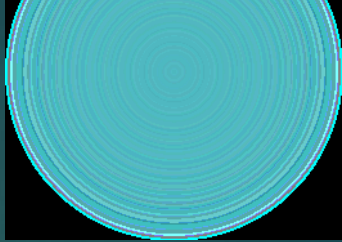
Exekuce – další aspekty

- ▶ Fyzická osoba (OSVČ) ručí celým svým majetkem (finance, ale i podíl v právnické osobě) - v s.r.o. jen do výše nesplaceného vkladu
- ▶ Exekuce nesmí ohrozit podnikání FO ani PO - nesmí dojít k zabavení věcí, jejichž absence by narušila podnikatelskou činnost
- ▶ Lze postihnout společné jmění manželů - podle zvoleného režimu SJM (zákonný, smluvní, určený soudem)
- ▶ SJM - § 42 EŘ - prověření Seznamu listin o manželském majetkovém režimu dle notářského řádu (pohledávka před/po zápisu)
- ▶ SJM - dluh, který patří do SJM, nebo dluh povinného, pro který lze vydat exekuční příkaz na majetek v SJM, lze postihnout u výlučného majetku manžela pouze exekucí příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu
- ▶ CERD – centrální registr dlužníků – komerční rejstřík, bez relevantních dat a partnerů

Exekuce - statistika

K únoru 2020:

- ▶ 4,5 milionů exekucí
- ▶ Hodnota veškerých jistin (bez příslušenství) 300 miliard Kč, průměrná částka 64 tisíc Kč
- ▶ Průměrný počet exekucí na osobu 5,77
- ▶ Nejvíce exekucí v krajích: Ústecký (16 %), Moravskoslezský (14 %), Praha (11 %)
- ▶ Celkem v roce 2020 zahájeno 407 694 nových exekucí
- ▶ 156 exekutorských úřadů (rok 2021), 20 exekutorských úřadů spravuje přes 50 % všech exekučních řízení

Nejběžnější způsoby výkonu rozhodnutí – typy exekučních příkazů

EP na srážky ze mzdy nebo jiných příjmů

- ▶ Uplatnění u exekuce fyzických osob a osob samostatně výdělečně činných
- ▶ Poddlužníkem plátce mzdy (zaměstnavatel) či jiných příjmů
- ▶ Ode dne doručení EP poddlužník provádí po dobu trvání exekuce ze mzdy dlužníka stanovené srážky, které nevyplácí dlužníkovi.
- ▶ Jedná se např. o mzdu, plat, důchod, ale i také stipendium či podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. – viz § 299 OSŘ

EP na srážky ze mzdy nebo jiných příjmů

- ▶ Mzda (počítá se z čisté mzdy): Nesmí být sražena základní částka, tedy tzv. nezabavitelná částka (NČ), jejíž výše není pevně zákonem stanovenou částkou, ale je vypočítávána na základě nařízení vlády č. 595/2006 Sb. – viz § 278 OSŘ.
- ▶ Oprávněný a povinný se mohou dohodnout na nižších částkách srážek - § 287 OSŘ
- ▶ NČ (rok 2021 - 7872,80 Kč) je rovna úhrnu $\frac{3}{4}$ součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu na osobu povinného, a jedné třetiny (rok 2021 - 2624,30 Kč) nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné. Na manžela povinného se započítává $\frac{1}{3}$ nezabavitelné částky, i když má samostatný příjem. Na dítě, jež manželé společně vyživují, se započítává $\frac{1}{3}$ nezabavitelné částky každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů.
- ▶ Výše minimální mzdy pro rok 2021 - 15 200 Kč

EP na srážky ze mzdy nebo jiných příjmů

- ▶ Jiné příjmy u OSVČ (podnikatelská odměna, počítá se z hrubého /fakturovaného, inkasovaného/ příjmu): sráženy jsou 2/5 z celkové částky příjmu. Výjimkou je exekuce tzv. přednostních pohledávek - v takovém případě jsou sráženy 3/5 z celkové částky příjmu.

Přednostní pohledávky - § 279 OSŘ: výživné; náhrada újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví; náhrada újmy způsobené úmyslnými trestnými činy; daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění; náhrada přeplatků na dávkách nemocenského pojištění, důchodového pojištění a úrazového pojištění; pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění; příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče; náhrada přeplatků na podpoře v nezaměstnanosti a podpoře při rekvalifikaci; náhrada přeplatků na dávkách státní sociální podpory; regresní náhrada podle zákona o nemocenském pojištění; náhrada mzdy, platu nebo odměny a sníženého platu nebo snížené odměny, poskytované v období prvních 14 kalendářních dnů a od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 v období prvních 21 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.

EP na příkazání pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb

- ▶ Poddlužníkem peněžní ústav.
- ▶ Proveďte se odepsáním peněžních prostředků povinného z jeho účtu, vedeného v jakékoliv měně, do výše částky uvedené v exekučním příkazu a jejich vyplacením. Exekuční příkaz se doručí poskytovateli platebních služeb dříve než dlužníkovi.
- ▶ Poddlužník nevyplácí peněžní prostředky z účtu dlužníka, a to až do výše částky uvedené v exekučním příkaze.
- ▶ Bankovním účtem může být běžný, vkladový či spořicí účet, ale např. i účet stavebního spoření.

EP na příkazání pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb

- ▶ Nelze exekvovat peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce. Vyplácí se povinnému na jeho žádost. Lze vyplatit pouze 1x. - § 304b OSŘ
- ▶ Nelze exekvovat peněžní prostředky pro výplatu mezd zaměstnanců splatných ve výplatním termínu nejbližší následujícím po dni, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Vyplácí se povinnému na jeho žádost po předložení písemného prohlášení. Lze vyplatit pouze 1x – 304a OSŘ.

EP na příkazání jiné peněžité pohledávky

- ▶ Postihuje odlišnou peněžitou pohledávku než pohledávku z účtu nebo nárok na mzdu.
- ▶ Lze nařídit i v případě, že pohledávka dlužníka se stane splatnou teprve v budoucnu, ale také tehdy, budou-li dílčí pohledávky z téhož právního důvodu dlužníkovi v budoucnu postupně vznikat.
- ▶ Musí se však jednat o pohledávku existentní, tj. takovou, která existuje ke dni nařízení výkonu rozhodnutí (i když její splatnost může nastat později). – srov. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ve věci sp. zn. 20 Cdo 470/2004 ze dne 23. 11. 2005
- ▶ Jedná se např. o zůstatek na zrušeném bankovním účtu, peněžní záruku či daňový bonus.

EP na prodej movitých věcí

- ▶ Výkon rozhodnutí může být nařízen podle návrhu oprávněného i s výslovným určením věcí, které mají být prodány.
- ▶ Exekutorem je na místě během provádění výkonu vyhotoven **soupis** exekvovaných movitých věcí. V tento moment je rovněž povinnému předáno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Je žádoucí, aby výtěžek prodeje sepsaných věcí stačil k uspokojení vymáhané pohledávky oprávněného spolu s náklady výkonu rozhodnutí. – viz § 326 OSŘ
- ▶ Lze sepsat také hotovost (i v cizí měně), cenné papíry či zlato.
- ▶ Z výkonu rozhodnutí jsou **vyloučeny** věci **nezbytně potřebné** k uspokojování hmotných potřeb povinného a jeho rodiny nebo k plnění pracovních úkolů, věci, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a jejichž počet a **hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům**. Jednalo by se tak např. o oděv, obvyklé vybavení domácnosti (lůžko, vařič, nádobí apod., pokud jejich cena nepřesahuje cenu obvyklého vybavení domácnosti), školní potřeby, snubní prsteny atd. – viz § 322 OSŘ
- ▶ Znalec je přibrán, pokud v jednoduchých případech nestačí odhad provedený vykonavatelem při sepsání věci.

EP na prodej nemovitých věcí

- ▶ Lze jím postihnout nejen celou nemovitost ve výhradním vlastnictví povinného (či ve společném jmění manželů – bezpodílovém spoluvlastnictví), ale také pouze spoluvlastnický podíl náležející povinnému.
- ▶ Po oznámení exekuce **nelze nemovitou věc převést či zatížit** – jednalo by se neplatné právní jednání.
- ▶ EP je doručován nejen povinnému, ale také spoluvlastníkovi a katastrálnímu úřadu.
- ▶ Výkon rozhodnutí může být nařízen, jen když oprávněný označí nemovitost, jejíž prodej navrhuje, a jestliže listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popřípadě též veřejnými listinami notáře doloží vlastnictví povinného. O tom, že byl podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí, soud vyrozumí příslušný katastrální úřad. – viz § 335 OSŘ
- ▶ Pro nařízení výkonu rozhodnutí je **rozhodující stav v době zahájení řízení**.
- ▶ Po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud ustanoví znalce, kterému uloží, aby ocenil nemovitou věc a její příslušenství cenou obvyklou.

EP na prodej movitých/nemovitých věcí – dražba

- ▶ Za účelem prodeje věcí je nařízena a provedena dražba.
- ▶ Věci, které se rychle kazí, soud odebere povinnému a prodá mimo dražbu ihned poté, co byly sepsány.
- ▶ Věci se prodají samostatně anebo v rámci souboru věcí. V rámci souboru věcí se prodají zejména věci, které tvoří jediný, hospodářsky nedílný nebo i dělitelný celek nebo zastupitelné cenné papíry, případně zaknihované zastupitelné cenné papíry, lze-li očekávat vyšší výtěžek.
- ▶ Dražba je nařízena dražební vyhláškou, doručovanou povinnému, manželu povinného, oprávněnému a orgánu obce, v jejímž obvodu bude dražba konána a v jejímž obvodu má povinný bydliště, nejméně 30 dní po dni vydání vyhlášky. Odvolání není přípustné.
- ▶ Nesmějí dražit zúčastnění soudci, zaměstnanci soudu, exekutoři a daňoví exekutoři, povinný a manžel povinného.
- ▶ Příklep je udělen dražiteli, který učinil nejvyšší podání – tj. vydražiteli. Pokud je úhrada provedena řádně a včas, přejde na vydražitele vlastnické právo k vydražené věci anebo souboru vydražených věcí, a to s právními účinky k okamžiku udělení příklepu.

EP na prodej movitých/nemovitých věcí – dražba

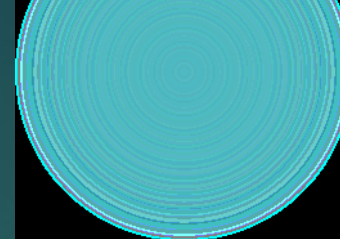
- ▶ Pokud nebyla věc vydražena, je možné nařídit opětovnou dražbu.
- ▶ Lze nařídit i elektronickou dražbu.
- ▶ Movité věci - nejnižší dražební podání činí nejméně jednu třetinu zjištěné ceny.
- ▶ Nemovité věci - nejnižší dražební podání činí dvě třetiny stanovené výsledné ceny.
- ▶ Po dražbě proběhne jednání o rozvrhu rozdělované podstaty, kterým se rozhodne o jejím rozdělení. Jeho účastníky jsou oprávněný, ten, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, povinný a osoby, které podaly přihlášku pohledávky do dražby. Uspokojuje se podle stanoveného pořadí skupin pohledávek. – viz § 337c OSŘ
- ▶ Stejně jako u ostatních typů exekuce se vždy primárně uspokojují exekuční náklady, až poté samotná pohledávka.

Další příklady způsobu výkonu rozhodnutí

- ▶ Prodejem zástavy – viz 338a OSŘ
- ▶ Postižením jiných majetkových práv – např. postižení účasti povinného ve veřejné obchodní společnosti a komplementáře v komanditní společnosti – viz § 320 OSŘ
- ▶ Postižením závodu, tj. organizovaného souboru jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti (§ 502 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku) – viz § 70 EŘ
- ▶ Pozastavením řídičského oprávnění – viz § 71a - EŘ
- ▶ Správou nemovité věci – výtěžkem např. nájemné – viz § 320b a násl. OSŘ
- ▶ Exekuce provedením náhradního výkonu – pokud má povinný provést práci nebo výkon, které může vykonat i někdo jiný než povinný, může jej vykonat osoba, která s tímto souhlasila – viz § 119 SR
- ▶ Exekuce přímým vynucením – zejména vyklizením nemovitosti, stavby, bytu, místnosti nebo jiných prostor (dále jen "objekt"), odebráním movité věci nebo předvedením – viz § 120 a násl. SR
- ▶ Exekuce ukládáním donucovacích pokut – vymáhá se postupným ukládáním donucovacích pokut do výše nákladů na náhradní výkon – viz § 129 SR

Exekuce a covid-19

- ▶ Dne 31. 3. 2021 nabyl účinnosti zákon č. 155/2021 Sb. „lex COVID justice III“, navazující na „lex COVID justice I“ a „lex COVID justice II“. Obnovuje tzv. ochrannou dobu (od účinnosti zákona, tj. od 31. března 2021 do 30. června 2021), po kterou se mimo zákonné výjimky neprovádí výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí (příp. spoluvlastnického podílu).
- ▶ Ochranná doba se ovšem nijak nedotýká tzv. generálního a speciálního inhibitoria (zákaz nakládání se všemi věcmi nebo výslovně určenou věcí povinného).
- ▶ Lex COVID justice III odkládá do 1. 7. 2021 účinnost zákona č. 38/2021 Sb. zavádějící do OSŘ nový procesní institut tzv. chráněného účtu (shromažďuje prostředky povinného z pohledávek, které nepodléhají výkonu rozhodnutí - určených k uspokojování životních potřeb povinného a jeho rodiny) a novelizuje institut nepostížitelné části pohledávky z účtu povinného nebo manžela povinného.

Děkuji za pozornost.

